

มุ่งเน้นในการประเมิน
เพื่อยกระดับมาตรฐาน
และพัฒนาคุณภาพ
การศึกษาย่างต่อเนื่อง

ONESQA

ปีที่ 21 ฉบับที่ 2
มกราคม - มีนาคม 2564

สมศ.

จุฬาร
สมศ.

แนวทางการประเมินคุณภาพภายนอก ภายใต้สถานการณ์ COVID-19 : การตรวจเยี่ยม ONLINE

แนวทางการประเมินคุณภาพภายนอก
ภายใต้สถานการณ์ COVID-19 :
การตรวจเยี่ยม ONLINE

SCAN
ME!

แนวทางการประเมินคุณภาพภายนอก ภายใต้สถานการณ์ COVID-19 : การตรวจเยี่ยม **ONLINE**

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2562 หมวด 6 ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 49 ให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หรือ สมศ. มีฐานะเป็นองค์การมหาชนทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมายและหลักการ และแนวการจัดการศึกษาในแต่ละระดับตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ ให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปี นับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

ด้วยบทบาทหน้าที่ของ สมศ. ประกอบกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่กำลังระบาดอยู่ ณ ขณะนี้ ทำให้หน่วยงานต่างๆ รวมถึงสถานศึกษาจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนการดำเนินงานและรูปแบบการเรียนการสอน (New Normal) เพื่อรักษาระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) ให้ได้มากที่สุด ส่งผลให้การประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. ไม่สามารถดำเนินการได้ตามแนวทางเดิมที่เคยปฏิบัติมา

สมศ. จึงได้ดำเนินการพัฒนาหลักเกณฑ์และแนวทางการประเมินคุณภาพภายนอกภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ภายใต้หลักการ **“กัลยาณมิตร คุณภาพ จริยธรรม คุณธรรม”** ที่ **ดร.คุณหญิงกัลยา โสภณพนิช รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ** ได้มอบนโยบายแก่ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ สมศ. ในโอกาสเข้าสู่ปีที่สอง ณ ห้องประชุมสันถวไมตร ชั้น 24 อาคารพญาไทพลาซ่า โดยพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงทางบริบทการจัดการเรียนการสอน และการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ยึดหลักการลดภาระและไม่ให้กระทบต่อสถานศึกษา รวมทั้งคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ประเมินภายนอก และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ควบคู่ไปกับพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกได้แก่ Mobile Application สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลในขณะลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมสถานศึกษาของผู้ประเมินภายนอก การพัฒนาระบบบริหารจัดการ และการจัดส่งรายงานการประเมินตนเองผ่านระบบออนไลน์

ซึ่งขณะนี้ สมศ. ได้ประเมิน SAR สถานศึกษาเรียบร้อยแล้ว จำนวน 3,752 แห่ง แบ่งเป็นระดับปฐมวัยจำนวน 1,482 แห่ง ระดับขั้นพื้นฐาน 2,071 แห่ง และด้านการอาชีวศึกษา 199 แห่ง (ข้อมูล ณ วันที่ 16 มีนาคม 2564) จากนั้น สมศ. จะส่งหนังสือเพื่อแจ้งรายชื่อของสถานศึกษาทั้งหมดที่ได้รับการประเมิน SAR ให้แก่หน่วยงานต้นสังกัด เพื่อรับทราบก่อนที่จะแจ้งผลการประเมินให้สถานศึกษาต่อไป ทั้งนี้ถ้าสถานศึกษาผ่านการประเมิน SAR แล้ว ถือว่าผ่านการประเมินคุณภาพภายนอก ตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 49 ที่ระบุให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปี สถานศึกษาได้รับรายงานผลการประเมิน SAR แล้วก็อาจไม่ขอรับการประเมินแบบตรวจเยี่ยม (Site Visit) หรือสามารถยื่นเรื่องแจ้งความประสงค์ขอให้ สมศ. ไปตรวจเยี่ยมแบบ Site Visit ได้

ในช่วงสถานการณ์ COVID-19 สมศ. พร้อมทั้งจะไปตรวจเยี่ยมสถานศึกษา เพราะที่ผ่านมาได้มีการเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้ประเมินภายนอกที่จะไปประเมิน โดยยึดหลักการเว้นระยะห่างทางสังคม หลีกเลี่ยงการอยู่ใกล้ชิดกัน ใช้หน้ากากอนามัยและถุงมือ

ตลอดเวลา เน้นการตรวจหลักฐานที่ไม่ใช่บุคคล ยกเว้นกรณีจำเป็น ตรวจหลักฐานตามตารางนัดหมาย ไม่มีการประชุมสรุปผลการประเมินด้วยวาจาที่สถานศึกษา อย่างไรก็ตามสถานการณ์ COVID-19 ยังมีการแพร่ระบาดอยู่ในขณะนี้ สมศ. ได้ปรับเปลี่ยนการประเมินแบบตรวจเยี่ยมแบบ Site Visit เป็นการตรวจเยี่ยม Online โดยแนวทางการประเมินคุณภาพภายนอก ภายใต้สถานการณ์ COVID-19 แบ่งเป็น 2 ระยะ ประกอบด้วย

ระเบียบ ISG

เป็นการรับการประเมินคุณภาพภายนอกอย่างน้อย 1 ครั้ง ในทุก 5 ปี ตามมาตรา 49 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 การประเมินระยะแรกนี้จะเป็นการประเมินจากผลการวิเคราะห์รายงานประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ซึ่งส่งผ่านหน่วยงานต้นสังกัดตามกฎหมายกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 โดย สมศ. พิจารณาจากสิ่งที่ปรากฏใน SAR และเอกสารประกอบที่แนบมากับ SAR เท่านั้น (โดยไม่ขอเอกสารเพิ่มเติมจากสถานศึกษา เพื่อลดภาระของสถานศึกษา) โดยผลการประเมิน SAR จะมีระดับคุณภาพ 3 ระดับ แยกเป็นรายมาตรฐานตามระบบการประกันคุณภาพภายในหรือ IQA คือ “ดี” “พอใช้” และ “ปรับปรุง” ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. การส่ง SAR และการประเมิน SAR

1.1 กรณีศูนย์พัฒนาเด็ก และสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วไป มีขั้นตอนการดำเนินการประเมิน ดังนี้

- สถานศึกษาส่ง SAR ให้หน่วยงานต้นสังกัด
- หน่วยงานต้นสังกัด ตรวจสอบ กำหนดประเด็น และส่ง SAR ให้ สมศ. ผ่านระบบ E-SAR
- สมศ. รับ SAR ของสถานศึกษาผ่านหน่วยงานต้นสังกัดในระบบ E-SAR
- สมศ. ส่ง SAR ให้หน่วยประเมินบริหารจัดการตามขั้นตอนการประเมินที่ สมศ. กำหนด

1.2 กรณีสถานศึกษาระดับ/ประเภทอื่น สมศ. ประสานงานกับผู้ประเมินให้เข้าระบบสารสนเทศเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก (AQA) เพื่อ Download SAR และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ไปดำเนินการประเมิน SAR ตามขั้นตอนที่ สมศ. กำหนด

2. คณะผู้ประเมินจัดทำรายงานการประเมิน SAR และจัดส่งให้หน่วยประเมินตรวจสอบความถูกต้อง

3. คณะผู้ประเมินจัดส่งรายงานการประเมิน SAR ให้สถานศึกษาพิจารณาความถูกต้อง ตามเวลาที่กำหนด หลังจากนั้นสถานศึกษาส่งรายงานพร้อมผลการพิจารณาให้คณะผู้ประเมิน

4. หน่วยประเมินตรวจสอบความถูกต้อง และจัดส่งรายงานการประเมิน SAR ฉบับสมบูรณ์ ให้ สมศ. (กรณีที่เป็นโรงเรียนวัตถุประสงค์พิเศษและอาชีวศึกษา คณะผู้ประเมินดำเนินการตรวจสอบความถูกต้อง)

5. สมศ. เสนอผลการประเมิน SAR ต่อคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง ก่อนส่งให้สถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด และเผยแพร่ต่อสาธารณชน

ระยะที่สอง

การประเมินจากการตรวจเยี่ยม (Site Visit) เป็นไปตามความสมัครใจของสถานศึกษา มีระดับคุณภาพ 5 ระดับ แยกเป็นรายมาตรฐาน (ตาม IQA) คือ “ดีเยี่ยม” “ดีมาก” “ดี” “พอใช้” และ “ปรับปรุง”

แต่เนื่องจากสถานการณ์การระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ระลอกใหม่ ทำให้ สมศ. ต้องปรับเปลี่ยนการประเมินระยะที่สอง ให้เป็นการตรวจเยี่ยม Online ซึ่ง สมศ. ได้มีการกำหนดรูปแบบ และวิธีการให้ผู้ประเมินภายนอกวิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์ (Video Conference) ไปยังสถานศึกษาที่ยื่นคำขอให้ สมศ. ลงพื้นที่ตรวจเยี่ยม โดยผู้ประเมินจะตรวจสอบหลักฐานเชิงประจักษ์ที่สถานศึกษาระบุไว้ใน SAR รวมทั้งเอกสาร หลักฐานเชิงประจักษ์ที่สอดคล้องตามเกณฑ์ในการประเมินจากการตรวจเยี่ยมตามหลักเกณฑ์ที่ สมศ. กำหนดไว้ โดยเป็นไปตามที่ผู้ประเมินและสถานศึกษาได้มีการตกลงร่วมกันตามที่แจ้งในตารางนัดหมาย

โดย สมศ. ได้ดำเนินการสร้างความรู้เกี่ยวกับการประเมินการตรวจเยี่ยม Online ให้กับสถานศึกษาผ่านโครงการส่งเสริมสถานศึกษาและประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการประเมินคุณภาพ

ภายนอกภายใต้สถานการณ์ COVID-19 ให้กับสถานศึกษา การศึกษาปฐมวัย (ศูนย์พัฒนาเด็ก) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามประเภทวัตถุประสงค์พิเศษ ด้านการอาชีวศึกษา และการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการส่งเสริมแบบออนไลน์ที่สถานศึกษาสามารถสแกนคิวอาร์โค้ดเพื่อรับชมวิดีโอทัศน์และดาวน์โหลดไฟล์เอกสารแนะนำการประเมินฯ ควบคู่ไปกับการเตรียมความพร้อมให้กับผู้ประเมินภายนอกอย่างเข้มข้น ด้วยการฝึกอบรมในรูปแบบออนไลน์เช่นกัน อาทิ การใช้งานระบบ Automated QA (AQA) การใช้ระบบ ONESQA-V ในรูปแบบของ Mobile Application และระบบปฏิบัติการอื่นๆ พร้อมทั้งได้มีการเตรียมความพร้อมของอุปกรณ์ และระบบต่างๆ เพื่อให้การประเมินคุณภาพภายนอกภายใต้สถานการณ์ COVID-19 เป็นการประเมินคุณภาพภายนอกในรูปแบบออนไลน์ที่สมบูรณ์แบบมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ การส่งเสริมให้สถานศึกษานำผลการประเมินภายนอกไปใช้ยังเป็นอีกหนึ่งภารกิจที่สำคัญของ สมศ. เช่นกัน เนื่องจากสถานศึกษาจำนวนมากที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกในรอบที่ผ่านมาและนำข้อเสนอแนะไปปรับใช้ จนสถานศึกษาเกิดผลลัพธ์ด้านการพัฒนามากขึ้น โดยเฉพาะผลลัพธ์ที่เกิดกับตัวผู้เรียน ดังนั้นในการประเมินคุณภาพภายนอกภายใต้สถานการณ์ COVID-19 นี้ สมศ. มั่นใจว่าจะได้รับการตอบรับจากสถานศึกษาทั่วประเทศ และภายหลังจากการประเมินคุณภาพภายนอกแล้ว สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดจะสามารถนำผลการประเมินของ สมศ. ไปปรับใช้ เพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและคุณภาพของผู้เรียนเพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะใหม่ๆ ที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต่อไป

“ขอให้สร้างความรู้สึที่ดีให้กับสถานศึกษา ให้การประเมินเป็นไปอย่างกัลยาณมิตร อย่าให้ผู้ถูกประเมินรู้สึกถูกจับผิด แต่ให้เป็นลักษณะของการแนะนำส่งเสริม ช่วยเหลือกันและกัน ทำให้สถานศึกษาอยากเชิญทีมประเมินไปตรวจเยี่ยมด้วยความเต็มใจ ภายใต้หลักการ **“กัลยาณมิตร คุณภาพ จริยธรรม คุณธรรม”** ความตอนหนึ่งของ ดร.คุณหญิงกัลยา โสภณพนิช รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ในการมอบนโยบายแก่ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

ขอเชิญรับชมเทปบันทึกการเสวนาออนไลน์ หัวข้อ “แนวทางการประเมินคุณภาพภายนอก ภายใต้สถานการณ์ COVID-19 และการดำเนินงานของหน่วยงานต้นสังกัด” และการตรวจเยี่ยมออนไลน์ ผ่านช่องทางเฟซบุ๊ก สมศ.

การเสวนาออนไลน์ ครั้งที่ 1

วันจันทร์ที่ 24 กุมภาพันธ์ 2564 โดย วิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ

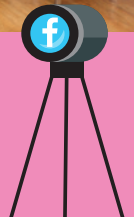
- รักษาการผู้อำนวยการ สมศ. (ดร.นันทา หงวนตัด)
- รองเลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (นายมนทล ภาคสุวรรณ)
- ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านส่งเสริมมาตรฐาน การศึกษาเอกชน (ดร.ประยูร หรั่งทรัพย์)
- ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบ การประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ดร.มธุรส ประภาจันทร์)
- ผู้อำนวยการกลุ่มงานส่งเสริมการจัดการศึกษาท้องถิ่น (นางกทิพรวิ รัตนรังสรรค์)
- ผู้ดำเนินรายการ นายเกียรติ ขารเจริญ หัวหน้าภารกิจประเมินและรับรองสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 1

การเสวนาออนไลน์ ครั้งที่ 2

วันจันทร์ที่ 1 มีนาคม 2564 โดย วิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ

- รักษาการผู้อำนวยการ สมศ. (ดร.นันทา หงวนตัด)
- ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านส่งเสริมมาตรฐานการศึกษานอกโรงเรียน (ดร.รุ่งอรุณ ไสยโสภณ)
- ผู้อำนวยการสำนักงานประกันคุณภาพและมาตรฐาน การศึกษากาฬ วิทยาลัยเตรียมทหาร (น.อ.วิพล สุววิสัย)
- ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดเชียงราย (นางศิริพร ตาระ-สุวรรณ)
- รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ (ผศ.ดร.ชนิตา ไกรเพชร)
- ผู้ดำเนินรายการ นายธนัญชัย ไชยหงษ์ นักวิชาการภารกิจประเมินและรับรองสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2

- การตรวจเยี่ยม Online ภายใต้สถานการณ์ COVID-19

+ แนวทางการประเมินคุณภาพภายนอก ภายใต้สถานการณ์ COVID-19

การตรวจเยี่ยม Online

ในช่วงสถานการณ์ COVID-19 การลงพื้นที่ตรวจเยี่ยม จะเป็นการตรวจเยี่ยมแบบ Online เพื่อลดการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โดยการตรวจเยี่ยม Online จะใช้ในกรณีที่ผู้ประเมินภายนอกไม่สามารถลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมได้ เนื่องจากสถานการณ์จำเป็นต่างๆ โดยสถานศึกษาต้องมีความพร้อมรับการประเมิน Online หากไม่สามารถดำเนินการได้ แต่มีความประสงค์ให้ผู้ประเมินภายนอกลงพื้นที่ตรวจเยี่ยม ต้องให้สถานการณ์นั้นๆ ผ่านพ้นไปก่อนจึงดำเนินการได้

สถานศึกษาที่ได้รับรายงานผลการประเมิน SAR ในระยะแรก หากมีความประสงค์ให้ สมศ. ทำการตรวจเยี่ยม Online สามารถดำเนินการได้ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1 | สถานศึกษาส่งคำร้อง

เพื่อขอรับการตรวจเยี่ยม โดยแจ้งความประสงค์ให้ สมศ. เข้าประเมินคุณภาพภายนอก โดยการตรวจเยี่ยม Online ผ่านคณะผู้ประเมิน

2 | คณะผู้ประเมินจัดทำกำหนดการ

และตารางสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง และประสานสถานศึกษาเพื่อแจ้งกำหนดการตรวจเยี่ยม Online พร้อมทั้งส่งตารางนัดหมายการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องให้สถานศึกษาทราบ

3 | สถานศึกษาเตรียมความพร้อม

รับการตรวจเยี่ยม Online เช่น VDO Conference Internet พร้อมทั้งจัดส่งหลักฐาน เอกสาร รูปถ่าย หรือหลักฐานอื่นๆ ให้กับผู้ประเมินได้พิจารณา ก่อนการตรวจเยี่ยม

4 | คณะผู้ประเมินดำเนินการประเมิน

โดยการตรวจสอบเอกสารหลักฐาน และดำเนินการสัมภาษณ์ Online ตามตารางนัดหมาย และสรุปผลการตรวจเยี่ยม Online เพื่อนำข้อมูลไปจัดทำรายงานการประเมินผลจากการตรวจเยี่ยม Online

5 | คณะผู้ประเมินจัดส่งรายงานผล

การประเมินคุณภาพภายนอกให้สถานศึกษาพิจารณา หลังจากที่สถานศึกษาพิจารณาแล้ว คณะผู้ประเมินตรวจสอบความถูกต้องและจัดส่งรายงานฯ ฉบับสมบูรณ์ให้กับ สมศ.

6 | สมศ. เผยแพร่รายงานผลการประเมิน

จากการตรวจเยี่ยม Online โดยนำเสนอผลการประเมินให้กับคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องได้พิจารณาให้การรับรอง ก่อนส่งรายงานให้หน่วยงานต้นสังกัด และเผยแพร่ต่อสาธารณชน

สรุปผล

จากการตรวจเยี่ยม Online มีระดับคุณภาพ 5 ระดับ แยกเป็นรายมาตรฐาน (พิจารณาจากหลักฐานหรือข้อมูลเชิงประจักษ์ของ IQA)

ดีเยี่ยม

ดีมาก

ดี

พอใช้

ปรับปรุง

ภารกิจส่งเสริมและพัฒนาสถาบันฯ | สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

การอบรมผู้ประเมินภายนอกออนไลน์ ภายใต้แนวคิดการอบรมแบบ

SOCIAL DISTANCING

◉ **สมศ.** เปิดหลักสูตรออนไลน์อบรมพัฒนาศักยภาพตนเองและปฐมนิเทศผู้ประเมินภายนอก การศึกษาปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานประเภทวัตถุประสงค์พิเศษ ด้านการอาชีวศึกษา และการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการตรวจประเมินสถานศึกษา ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ระลอกใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ประเมินภายนอก มีความพร้อมก่อนทำการประเมินจริง ซึ่งมีหัวข้อสำคัญ ได้แก่

1. หลักแนวคิดสำหรับการประเมินภายใต้สถานการณ์ COVID-19
2. แนวทางการประเมินคุณภาพภายนอก ภายใต้สถานการณ์ COVID-19
3. ชี้แจงแนวทางในการปฏิบัติงานของผู้ประเมินคุณภาพภายนอก ภายใต้สถานการณ์ COVID-19 พร้อมเชิญชวนผู้ประเมินทบทวนความรู้ผ่านทางเฟซบุ๊ก สมศ. ที่ <https://www.facebook.com/onesqa>

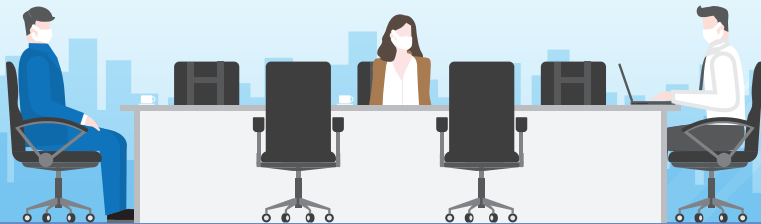
ทั้งนี้ สมศ. ได้ดำเนินการอบรมพัฒนาศักยภาพและปฐมนิเทศผู้ประเมินภายนอกทั้งผู้ประเมินเดิมและผู้ประเมินใหม่ในรูปแบบออนไลน์ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้ประเมินภายนอก การศึกษาปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานประเภทวัตถุประสงค์ พิเศษ ด้านการอาชีวศึกษา และการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้การประเมินคุณภาพภายนอกในปี 2564 เป็นไปตามแนวทางที่ สมศ. กำหนด และสอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ระลอกใหม่ ซึ่งการอบรมผู้ประเมินนอกผ่านช่องทางออนไลน์เป็นไปตามมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) อย่างไรก็ตามการอบรมและปฐมนิเทศผู้ประเมินภายนอกในครั้งนี้ สมศ. ได้ดำเนินการชี้แจงเกี่ยวกับหลักเกณฑ์

NEW NORMAL MEETING

SOCIAL DISTANCING

1-2 m

และวัตถุประสงค์ รวมถึงแนวทางที่ผู้ประเมินภายนอกจะต้องดำเนินการตรวจประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาในปี 2564 เพื่อให้การประเมินมีทิศทางเดียวกันและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งลดภาระและป้องกันไม่ให้เกิดความสับสนแก่สถานศึกษา เนื่องจากขณะนี้สถานศึกษาบางส่วนจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ และบางส่วนยังคงจำเป็นต้องหยุดการเรียนการสอน สำหรับหัวข้อในการอบรมและปฐมนิเทศผู้ประเมินฯ กำหนดไว้ดังนี้

- » หลักแนวคิดสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกภายใต้สถานการณ์ COVID-19 ยึดหลักความสอดคล้องกับการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในแต่ละระดับและประเภท เป็นการประเมินโดยภาพรวม (Holistic) ไม่มีการตัดสินผลว่าผ่านหรือไม่ผ่านแต่เป็นการประเมินเพื่อการพัฒนา
- » แนวทางและวิธีการประเมินคุณภาพภายนอก ภายใต้สถานการณ์ COVID-19
- » เอกสารและแบบฟอร์มที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพภายนอกจากผลการวิเคราะห์ SAR และการประเมินโดยการตรวจเยี่ยม (Site Visit)
- » แนวทางในการปฏิบัติงานประเมินคุณภาพภายนอกภายใต้สถานการณ์ COVID-19 ประกอบด้วยมาตรฐาน ตัวชี้วัด และเกณฑ์สำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกในสถานศึกษาแต่ละระดับ และประเภท

ทั้งนี้ผู้ประเมินภายนอกที่จะเข้าประเมินคุณภาพของสถานศึกษา ในปีงบประมาณ 2564 จะต้องผ่านการปฐมนิเทศและอบรมแนวทาง สำหรับการประเมินภายนอกภายใต้สถานการณ์ COVID-19 ทุกขั้นตอนก่อน จึงสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจให้แก่สถานศึกษา ต่อผู้ประเมินคุณภาพภายนอก สมศ.

กรณีและผู้ประเมินภายนอก ต้องการทบทวน
แนวทางและหลักเกณฑ์การประเมินคุณภาพ
ภายนอกเพิ่มเติม สามารถรับชมย้อนหลัง
ได้ที่ช่องทางเฟซบุ๊กของทาง สมศ. ที่
<https://www.facebook.com/onesqa>

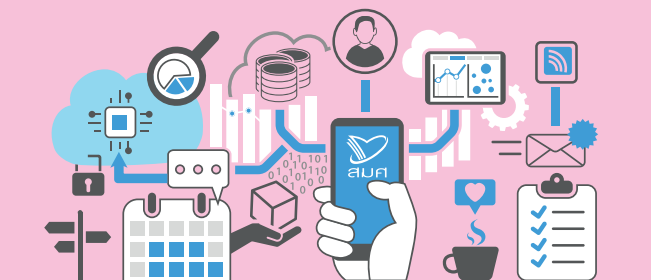

สมศ. ยกระดับองค์กรสู่ความเป็นเลิศ ด้านข้อมูลการประเมินคุณภาพภายนอก

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. ได้ดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาตั้งแต่ พ.ศ. 2544 จนถึงปัจจุบัน สมศ. ได้จัดเก็บข้อมูลผลการประเมินคุณภาพภายนอกและข้อมูลด้านการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ข้อมูลมีขนาดใหญ่และมีปริมาณมหาศาล ถึงแม้จะพัฒนารูปแบบการจัดเก็บตามยุคสมัยของเทคโนโลยีแล้วก็ตาม แต่ความต้องการในการเรียกใช้ข้อมูล กลับมีความซับซ้อนจนยากหรือเป็นไปได้ที่จะประมวลผลโดยใช้วิธีการแบบเดิม ประกอบกับการเติบโตของ “Internet of Things” หรือ IoT กล่าวคือ อินเทอร์เน็ตในทุกสิ่ง คือการที่อุปกรณ์ต่างๆ สามารถเชื่อมโยงทุกสิ่งด้วยอินเทอร์เน็ต การจัดเก็บและการเข้าถึงข้อมูลจำนวนมากของข้อมูลที่มีในทุกรูปแบบ ตั้งแต่เอกสาร ข้อความอีเมล วิดีโอ และไฟล์เสียงที่จะต้องทำการวิเคราะห์ ตลอดจนจนถึงการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล จึงเป็นสิ่งสำคัญที่องค์กรต่างๆ ให้ความสำคัญ

สมศ. เล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัดเก็บ การเชื่อมโยง การเข้าถึงและเรียกใช้ข้อมูลผลการประเมินคุณภาพภายนอก และข้อมูลด้านต่างๆ ของสถานศึกษาจึงเกิดแนวคิดในการพัฒนาองค์กรให้เป็นศูนย์กลางของความเป็นเลิศด้านข้อมูลการประเมิน เป็นศูนย์กลางในการจัดเก็บ วิเคราะห์และให้บริการข้อมูลด้าน

การประเมินคุณภาพการศึกษาของประเทศ เพื่อยกระดับให้สำนักงานเป็นเป็นศูนย์กลางความเป็นเลิศด้านข้อมูลการประเมินคุณภาพของสถานศึกษา เป็นองค์กรที่มีคลังข้อมูล (Data Warehouse) ของประเทศที่จัดเก็บ วิเคราะห์และให้บริการข้อมูลแก่สถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด และผู้เกี่ยวข้องตลอดจนถึงประชาชนทั่วไป อย่างมีประสิทธิภาพ ครอบคลุม ถูกต้องรวดเร็วและทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน ด้วยเทคโนโลยีที่มีมาตรฐานและความปลอดภัยสูง สามารถวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบ Business Intelligence (BI) และ Data Virtualization ที่สามารถฉายภาพและทำนายจากข้อมูลที่มีและวิเคราะห์แนวโน้มต่างๆ ด้านคุณภาพ การศึกษาอันจะเป็นข้อมูลที่สำคัญประกอบการตัดสินใจและการกำหนดนโยบายทางการศึกษาในอนาคต รวมถึงภาคประชาชนทั่วไปก็สามารถรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของทิศทางการศึกษาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

โครงการวิจัยเรื่อง

“การพัฒนารอบแนวทางในการกำกับดูแลการประกันคุณภาพภายนอก

ของ การศึกษาข้ามพรมแดน

ในระดับอุดมศึกษา”

โดย... การทวจวิจัยและจัดการความรู้ สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์

การศึกษาศึกษาข้ามพรมแดน (Cross-Border Education) เป็นปรากฏการณ์ที่สะท้อนให้เห็นถึงภาพของโลกาภิวัตน์ทางการศึกษา (Globalization of Education) ทำให้เกิดความเป็นสากลของการศึกษา จนส่งผลให้เกิดการแข่งขันและขยายตัวของตลาดทางการศึกษา แต่กระนั้นก็ยังพบว่าการศึกษาข้ามพรมแดนยังมีปัญหาในเรื่องของข้อมูลการศึกษาที่ไม่ตรงกัน ความยากในการเข้าถึงข้อมูลของแต่ละประเทศ การขาดความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการศึกษาในประเทศและระหว่างประเทศ และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน จากปัญหาดังกล่าวจึงนำมาสู่การพัฒนาโจทย์วิจัยในหัวข้อ “การพัฒนารอบแนวทางในการกำกับดูแลการประกันคุณภาพภายนอกของการศึกษาข้ามพรมแดนในระดับอุดมศึกษา” โดย ดร.จิราภรณ์ เรืองยิ่ง ผู้รับทุนอุดหนุนการวิจัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนากรอบแนวทางในการกำกับดูแล การประกันคุณภาพภายนอกของการศึกษาข้ามพรมแดนในระดับ อุดมศึกษา” มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการประกันคุณภาพ ภายนอกของการศึกษาข้ามพรมแดนในระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน และ 2) เพื่อพัฒนากรอบแนวทางในการกำกับดูแลการประกันคุณภาพ ภายนอกของการศึกษาข้ามพรมแดนในระดับอุดมศึกษา เป็นการ วิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยวิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดกรอบ แนวคิดการวิจัย ขั้นตอนที่ 2 การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ขั้นตอนที่ 3 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ขั้นตอนที่ 4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ขั้นตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นตอนที่ 6 การตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของ ข้อมูล และขั้นตอนที่ 7 การสังเคราะห์องค์ความรู้ ทั้งนี้การศึกษา ข้ามพรมแดนในระดับอุดมศึกษามีการศึกษาจากเอกสารหลัก ได้แก่ “แนวทางแนะนำขององค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทาง เศรษฐกิจและแนวทางในการจัดเตรียมบทบัญญัติว่าด้วยการศึกษา ข้ามพรมแดนในระดับอุดมศึกษาขององค์การเพื่อการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ” (UNESCO/OECD Guidelines for Quality Provision in Cross-border Higher Education) กับ “ชุดเครื่องมือขององค์การเพื่อความร่วมมือและ การพัฒนาทางเศรษฐกิจ/องค์การเพื่อการศึกษาวิทยาศาสตร์และ วัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติเกี่ยวกับการกำหนดเกณฑ์คุณภาพ ของการศึกษาข้ามพรมแดน” (UNESCO/APQN Toolkit: Regulating the Quality of Cross-border Education)

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพการประกันคุณภาพภายนอกของการศึกษา ข้ามพรมแดนในระดับอุดมศึกษาปัจจุบันสามารถ สรุปรวม ดังนี้

1.1 มาตรฐานการจัดตั้งกรอบการกำกับดูแลการประกัน คุณภาพการศึกษาข้ามพรมแดนในระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย หลักการจัดตั้งกรอบการกำกับดูแลการประกันคุณภาพการศึกษา ข้ามพรมแดนในระดับอุดมศึกษา ได้แก่ 1) การกำหนดขอบเขต และรูปแบบของกฎเกณฑ์ ซึ่งแบ่งเป็น 3 รูปแบบ คือ ขอบเขต วัตถุประสงค์ของกรอบการกำกับดูแล รูปแบบการจัดตั้งสถาบัน ทางการศึกษาข้ามพรมแดน และขอบเขตหลักสูตรการเรียน การสอนที่อยู่ภายใต้ข้อบังคับและกรอบการกำกับดูแล เช่น รูปแบบ

การเคลื่อนย้ายบริการทางการศึกษา ระดับชั้นของหลักสูตร ประเภทของหลักสูตร ขอบเขตของหลักสูตร และประเภทของ กิจกรรมทางวิชาการ เป็นต้น 2) การกำหนดลักษณะของหลักเกณฑ์ และบรรทัดฐานของข้อบังคับต่างๆ โดยทั่วไปมี 4 หลักเกณฑ์ คือ (1) การรับรองและยอมรับหลักสูตรหรือคุณวุฒิในประเทศนั้นๆ (2) คุณภาพด้านวิชาการ (3) การคุ้มครองผู้บริโภค และ (4) ความจำเป็นหรือนโยบายของประเทศนั้นๆ 3) การกำหนด ประเภทของกรอบการกำกับดูแล กฎข้อบังคับหรือกฎหมาย เช่น สถานะของอำนาจบังคับในข้อบังคับเรื่องการศึกษาข้ามพรมแดน รัฐบาลจะต้องสร้างสมดุลในการบัญญัติกฎหมายอย่างระมัดระวัง เป็นต้น 4) ลักษณะของกรอบการกำกับดูแล 5) ทางเลือก ในการบังคับใช้ข้อบังคับและกรอบการกำกับดูแลผ่านองค์กร และ 6) กองทุนสนับสนุนกรอบการกำกับดูแล ทั้งนี้ หลักการจัดตั้ง กรอบการกำกับดูแลการประกันคุณภาพการศึกษาจะเกี่ยวข้องกับ ขั้นตอนการเตรียมการ การดำเนินการ และการบังคับใช้กรอบ การกำกับดูแลการประกันคุณภาพการศึกษาข้ามพรมแดน ได้แก่ 1) การเตรียมการ ประกอบด้วย (1) ศึกษาประวัติและภูมิหลัง วิเคราะห์ข้อมูลและปรึกษาหารือ (2) สำรวจตัวอย่างและแนวทาง การออกแบบและกำหนดข้อบังคับ (3) เตรียมการดำเนินการ เช่น สร้างแผนโครงการและกรอบเวลาของการดำเนินการ คาดการณ์ ถึงทรัพยากรที่จะต้องใช้ในการดำเนินการจัดตั้งองค์กรที่รับผิดชอบ การกำกับดูแล กำหนดหลักเกณฑ์และระบบการประเมินผล การดำเนินการ และ (4) เปิดเผยข้อมูลให้แก่สาธารณะและ การส่งเสริมระบบข้อบังคับ 2) การดำเนินการกรอบการกำกับ ดูแล ประกอบด้วย (1) เริ่มต้นการดำเนินการ เช่น ประกาศวันที่ ที่ข้อกำหนดต่างๆ เริ่มมีผลบังคับใช้อย่างชัดเจน ตรวจสอบว่า กลุ่มเป้าหมายได้รับทราบและเข้าถึงระบบดังกล่าวหรือไม่ ให้ความรู้ แก่กลุ่มผู้บริโภคและสาธารณะเกี่ยวกับเรื่องข้อกำหนดต่างๆ เป็นต้น (2) กำหนดหลักฐานในการตรวจสอบการปฏิบัติตาม ข้อกำหนด เช่น โครงสร้าง ระยะเวลา และเนื้อหาของหลักสูตร ข้อกำหนดในการเข้าและจบการศึกษา รูปแบบการเคลื่อนย้าย การศึกษา การประเมินผล บุคลากร เป็นต้น 3) การบังคับใช้ ประกอบด้วย (1) การบังคับใช้ข้อกำหนดหรือข้อบังคับต่างๆ และ (2) สร้างความร่วมมือกับประเทศผู้ให้บริการ

1.2 สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายนอกของ การศึกษาข้ามพรมแดนในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย ภาพรวมปรากฏชัดเจน 2 ประเด็น คือ 1) การตกลงสร้างความร่วมมือกับมหาวิทยาลัย ผู้ให้บริการ และ 2) การเชื่อมโยง การประกันคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก

1.3 สภาพปัญหาของการดำเนินการกำกับดูแลการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอกของการศึกษาข้ามพรมแดนระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย ภาพรวมแบ่งเป็น 2 ประเด็นสำคัญ คือ 1) ปัญหาในเชิงนโยบาย ได้แก่ (1) ความไม่ชัดเจนเรื่องหน่วยงานที่รับผิดชอบการประเมินคุณภาพภายนอก (2) ขอบเขตบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานประเมินคุณภาพภายนอก และ 2) ปัญหาในทางการปฏิบัติของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ได้แก่ บริบทที่ต่างกันของมหาวิทยาลัยผู้ให้บริการและผู้รับบริการ เช่น ระยะเวลาการเคลื่อนย้าย ทรัพยากรการเรียน และการจัดสรรทรัพยากร เป็นต้น

2. **กรอบแนวทางการกำกับดูแลการประกันคุณภาพภายนอกของการศึกษาข้ามพรมแดนระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย** แบ่งออกเป็น 2 ส่วนสำคัญ คือ ส่วนที่ 1 กรอบการดำเนินงาน ประกอบด้วย 1) นโยบายชาติ 2) สภามหาวิทยาลัย 3) การดำเนินการตามกฎหมาย กฎเกณฑ์ และระเบียบ 4) กระบวนการประกันคุณภาพ และส่วนที่ 2 หลักการรองรับการดำเนินงาน ประกอบด้วย 1) การรับฟังเสียงผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholders Participation) 2) การประกันคุณภาพการศึกษาที่มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนา PDCA 3) ปรัชญาการเรียนรู้แบบมุ่งผลลัพธ์ (Outcome-Based Education-OBE)

4) ความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ (Transparency Collaborative) มีรายละเอียดดังแผนภาพต่อไปนี้

จากแผนภาพกรอบแนวทางการกำกับดูแลการประกันคุณภาพภายนอกของการศึกษาข้ามพรมแดนในระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ดังนี้ **ส่วนที่ 1 กรอบการดำเนินงาน** แบ่งออกเป็น 4 ประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องและสัมพันธ์กัน ประกอบด้วย 1) **นโยบายชาติ** ว่าด้วยการประกันคุณภาพซึ่งรัฐบาลควรใช้อำนาจในการควบคุมและดูแลคุณภาพการศึกษาข้ามพรมแดนโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อระบบการศึกษาภายในประเทศ ตลอดจนการควบคุมระบบการจัดการทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนข้ามพรมแดนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยในแง่นโยบายอาจมีการกำหนดองค์กร/หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่เฉพาะหรือกำหนดให้องค์กรประกันคุณภาพภายนอกตามลักษณะความเฉพาะของแต่ละหลักสูตรที่มีมาตรฐานการรับรองคุณภาพหลักสูตรเป็นผู้ดำเนินการ นอกจากนี้รัฐบาลอาจกำหนดแนวทาง นโยบาย หรือวางกรอบทบัญญัติว่าด้วยการศึกษาข้ามพรมแดนเพื่อให้สอดคล้องกับระบบการศึกษา เศรษฐกิจ และด้านอื่นๆ ของประเทศ 2) **สภามหาวิทยาลัย** และคณะที่ประสงค์จะเปิดหลักสูตรการศึกษาข้ามพรมแดนของมหาวิทยาลัยแต่ละแห่ง โดยทั้งสองหน่วยงาน

ส่วนที่ 1

กรอบการดำเนินงาน

ส่วนที่ 2

หลักการรองรับการดำเนินงาน

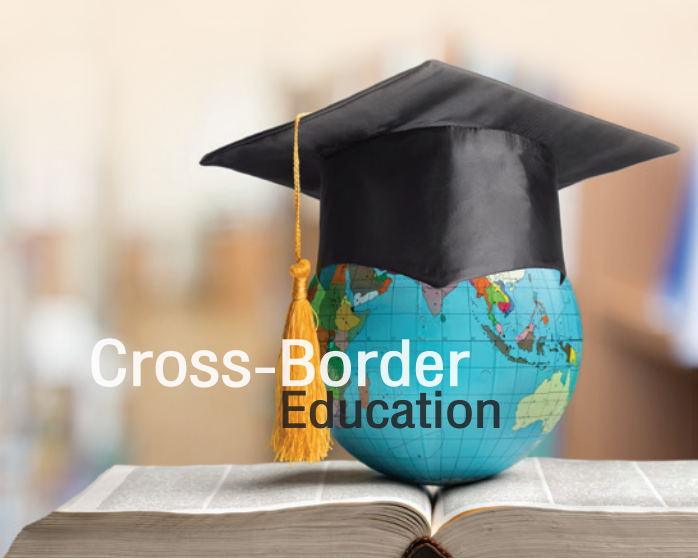
จัดเป็นองค์กรภายในที่มีหน้าที่และมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง และเกี่ยวข้องโดยตรงกับการดำเนินการด้านการประกันคุณภาพ หลักสูตรการศึกษาข้ามพรมแดน โดยทิศทางในปัจจุบันมีลักษณะเป็นการประกันคุณภาพอิสระขึ้นอยู่กับนโยบายและแนวทางของแต่ละสภามหาวิทยาลัย ทั้งนี้สภามหาวิทยาลัยของแต่ละแห่งจะมีบทบาทในการควบคุม ตรวจสอบ กำกับดูแลการประกันคุณภาพของหลักสูตรที่มีลักษณะของการศึกษาข้ามพรมแดนของตนให้มีความชัดเจน 3) การดำเนินการตามกฎหมาย กฎเกณฑ์ และระเบียบภายในของประเทศที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพ เช่น ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558 ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2558 เป็นต้น ซึ่งเนื้อหาตามประกาศได้กำหนดกฎเกณฑ์ที่เข้าลักษณะของการประกันคุณภาพการศึกษา 4) กระบวนการประกันคุณภาพ โดยการประกันคุณภาพหลักสูตรการศึกษาข้ามพรมแดนจะต้องพิจารณาถึงคุณภาพของหลักสูตร คุณสมบัติของอาจารย์ผู้สอน ปรัชญาการเรียนการสอน กระบวนการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมิน ทรัพยากรในการจัดการเรียนรู้ และบุคลากร จากนั้นต้องดำเนินการจัดทำรายงานเพื่อส่งไปยังสภามหาวิทยาลัย และ/หรือหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตามนโยบายเพื่อเป็นการพิจารณา ทบทวน กำกับดูแลการประกันคุณภาพของหลักสูตรการศึกษาข้ามพรมแดน ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าสภามหาวิทยาลัย กฎเกณฑ์ กฎระเบียบภายใน และกระบวนการประกันคุณภาพเป็นสิ่งที่ปัจจุบันมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งมีการดำเนินการแตกต่างกันไปบนฐานความอิสระและยึดหยุ่นขึ้นอยู่กับนโยบายของแต่ละมหาวิทยาลัย และลักษณะพิเศษของแต่ละหลักสูตร หากมีหน่วยงานหรือองค์กรวิชาชีพในเรื่องนั้นๆ ทำหน้าที่ประกันและประเมินคุณภาพ เช่น ACCSB ของบัญชีและบริหารธุรกิจ WFME ของแพทย์ เป็นต้น ซึ่งเป็นองค์กรภายนอกที่ได้รับการรับรองในสากลเพื่อรับรองหลักสูตรนั้นๆ ให้เป็นมาตรฐานสากล

กรอบการดำเนินงานข้างต้นจะเกี่ยวข้องกับ **ส่วนที่ 2 หลักการรองรับการดำเนินงาน** ซึ่งต้องดำเนินการโดยคำนึงและตั้งอยู่บนหลักการพื้นฐานสำคัญ 5 ประการ คือ 1) **การรับฟังเสียงผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholders Participation)** เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมและนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาข้ามพรมแดน โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด หลักการ กรอบแนวทาง วิธีการประเมิน หลักเกณฑ์ต่างๆ ในการประเมินที่ชัดเจน เพื่อลดความสับสนและข้อขัดแย้งต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นตามมา 2) การคำนึงถึงหัวใจของการประกัน

คุณภาพการศึกษา กล่าวคือ **การประกันคุณภาพการศึกษาที่มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนา** มิใช่มุ่งเน้นตรวจสอบหรือการดำเนินการเพียงเพื่อให้ครบตามกฎเกณฑ์ โดยหัวใจของการประกันคุณภาพนั้นเป็นการประกันคุณภาพเพื่อการพัฒนา โดยจะมุ่งเน้นที่กระบวนการ (process) อย่างต่อเนื่องตามวงจรการบริหารงานคุณภาพแบบ PDCA ครอบคลุม 4 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ Plan (วางแผน) Do (ปฏิบัติ) Check (ตรวจสอบ) และ Act (ดำเนินการให้เหมาะสม) 3) การตระหนักถึงการจัดการศึกษาบนปรัชญาการเรียนรู้แบบมุ่งเน้นผลลัพธ์ (Outcome-Based Education)

ซึ่งเป็นแนวคิดการจัดการศึกษาที่เน้นการออกแบบกระบวนการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงผู้เรียน โดยผลการเรียนรู้จะถูกใช้เป็นเป้าหมายเพื่อวัดความสำเร็จของผู้เรียน ทั้งนี้ระบบการศึกษาเชิงผลลัพธ์เป็นระบบที่มีกรอบแนวคิดเชิงการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องเพื่อมุ่งลดช่องว่างระหว่างผลการเรียนรู้จริงที่วัดได้กับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (Expected Learning Outcomes) เป็นหลักประกันคุณภาพการศึกษาเชิงผลลัพธ์ที่เน้นการออกแบบกระบวนการเพื่อเปลี่ยนแปลง (Change) ของผู้เรียน การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้เป็นผลจากหลักสำคัญของ OBE คือ ต้องมีเป้าหมาย (Goal) ที่กำหนดเป็นรูปธรรมด้วยผลการเรียน (Learning Outcome) และผู้เรียนทุกคนต้องประสบความสำเร็จ (Accomplishment) ความแตกต่างของการออกแบบการทำงานบนพื้นฐานของ “สัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ของผู้เรียน” เป็นสำคัญ ซึ่งกำกับโดย 3 องค์ประกอบสำคัญ คือ ผลการเรียนรู้ (Learning Outcomes) และวัตถุประสงค์ (Objective) วิธีการวัดผลลัพธ์การเรียนรู้ (Assessment Method) ศาสตร์การสอน (Pedagogy) และกิจกรรมการเรียนรู้ (Learning Activities) หรือการจัดการเรียนการสอน (Teaching/Learning Approaches) ซึ่งปัจจัยทั้งสามจะต้องออกแบบให้สอดคล้องไปในแนวเดียวกันอย่างสร้างสรรค์ (Constructive Alignment) เพื่อให้

ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสามารถประเมินเพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้ในระดับขั้นที่สูงกว่าได้ ทั้งนี้แนวทางปรัชญาการเรียนรู้ดังกล่าวยังมุ่งส่งเสริมให้เกิดการผลิตบัณฑิตที่มีลักษณะเป็น Global Citizen อีกด้วย 4) ดำเนินการภายใต้หลักการเรื่อง **ความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ (Transparency and Accountability)** ซึ่งหลักการดังกล่าวจะส่งผลต่อวัฒนธรรมการประกันคุณภาพ สร้างแนวทางการประกันคุณภาพและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่อยู่บนฐานของข้อมูล หลักฐาน และข้อเท็จจริง (Evidence-Based) ที่มีเหตุผล มีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่ยอมให้อิทธิพลใดเบี่ยงเบนผลการประเมินให้ผิดไปจากความเป็นจริง และพร้อมรับการตรวจสอบ โดยในการบริหารจัดการศึกษาเรื่องนี้ควรจะต้องดำเนินการโดยรูปแบบการบริหารการศึกษาจากข้อเท็จจริง (Educational Management by Facts) และ 5) การส่งเสริมวัฒนธรรมการทำงานร่วมกันและเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบ (Systematic Collaborative) เพื่อขับเคลื่อนวัฒนธรรมการทำงานประกันและพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อเป้าหมายของการบริหารการศึกษาที่เป็นเลิศ

การศึกษาข้ามพรมแดน (Cross-Border Education) เป็นการศึกษาที่ไร้ข้อจำกัด แต่ก็มีทั้งข้อดีและความเสี่ยง ซึ่งผู้จัดการศึกษาข้ามพรมแดนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องควรจะต้องพิจารณาให้รอบคอบ เพื่อให้การจัดการศึกษาเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้รับบริการ มาดูข้อดีของการศึกษาข้ามพรมแดน ได้แก่ 1) เป็นการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาโดยเฉพาะระดับอุดมศึกษา 2) เป็นการเพิ่มสมรรถนะและความสามารถของบุคลากร กล่าวคือทำให้บุคลากรต้องขวนขวายและพัฒนาตนเองเพื่อให้มีความรู้เพิ่มขึ้น 3) เป็นการเคลื่อนย้ายของแรงงานความรู้ ซึ่งก็คือ ความรู้มีการไหลเวียนได้ตลอดเวลา ไม่จำกัดอยู่ ณ ที่ใดที่หนึ่ง และ 4) เป็นการเพิ่มความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ ส่วนความเสี่ยง ได้แก่ 1) การรับรองและการประกันคุณภาพการศึกษา เนื่องจากแต่ละแห่งจะมีรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป 2) คุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ความแตกต่างและความหลากหลายของการจัดการศึกษาส่งผลต่อคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของแต่ละแห่ง 3) ธุรกิจการศึกษา มีการซื้อขายวุฒิการศึกษาหรือจ่ายครบจบแน่นอน และ 4) การเทียบคุณวุฒิ เนื่องจากบริบทการศึกษาของแต่ละแห่งไม่เหมือนกันตลอดจนความยากง่ายของเนื้อหาวิชาก็ไม่เท่ากันอีกด้วย

ปัจจุบันการศึกษาข้ามพรมแดน (Cross-Border Education) ในประเทศไทยเราเริ่มทำในระดับอาเซียนหรือเอเชียเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากมีบริบทการจัดการศึกษาที่คล้ายคลึงกันจึงทำให้สามารถจัดการศึกษาข้ามพรมแดนได้ แต่ถึงอย่างไรก็ยังมีหลายหน่วยงานหรือหลายสถาบันการศึกษาพยายามจัดการศึกษาข้ามพรมแดนในระดับนานาชาติเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนการจัดการศึกษาที่แท้จริงดังคำกล่าวที่ว่า “ไม่มีสิ่งใดเหมือนกันขวางความรู้ระหว่างพรมแดนได้” เพราะการศึกษาข้ามพรมแดนทำให้เกิดความเป็นสากลของการศึกษา เกิดการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม และแลกเปลี่ยนการให้บริการและรับบริการด้านการศึกษาข้ามชาติ

สมศ. ขอเชิญชวนทุกท่านร่วมตอบแบบสำรวจเพื่อประเมินความพึงพอใจต่อจุลสาร สมศ. เพื่อนำข้อเสนอแนะที่ได้ไปปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานต่อไป

ในโอกาสนี้ สมศ. ขอมอบสมุดบันทึกประจำปี พ.ศ. 2564 สำหรับ 100 ท่านแรก ที่ร่วมตอบแบบสำรวจเพื่อประเมินความพึงพอใจผ่านการสแกน QR Code จำนวน 1 เล่ม และจะจัดส่งไปยังท่านเพื่อแสดงความขอบคุณ ทุกความคิดเห็นของท่านจะเป็นส่วนสำคัญในการนำไปปรับปรุงและพัฒนาเนื้อหาของจุลสาร สมศ. ต่อไป

